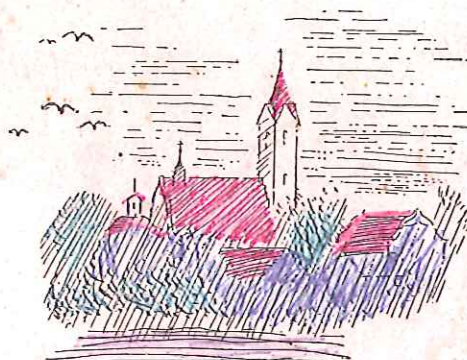

ODBOR ŠKOLSTVÍ A KULTURY ONV PRAHA-ZÁPAD

OKRESNÍ OSVĚTOVÝ DŮM PRAHA-ZÁPAD

JINDŘICH ŠIMON BAAR

* 7. II. 1869 † 25. X. 1925

VZPOMÍNKY K 100. VÝROČÍ NAROZENIN

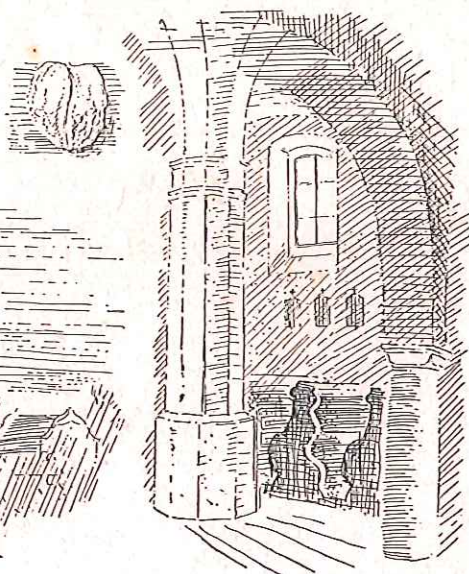
J. Š.

Pro vnitřní potřebu.

potřeba

vodka, acetón, ocel,
Chomou, Jiří, Marko
slépice, Sv. Erina,
€ 100 kroun, Československo
673,
M.č. 544 141 L. 677
M.č. 544 141 L. 677

JINDŘICH ŠIMON BAAR

* 7. II. 1869 † 25. X. 1925

VZPOMÍNKY K 100. VÝROČÍ NAROZENIN

V Z P O M Í N K Y
na Jindřicha Šimona B a a r a

Měla jsem to velké štěstí, že jsem v dětských letech osobně poznala spisovatele J.Š. Baara, vzácného přítele naší rodiny. Bylo to v období, kdy nejdříve jako kaplan, později jako farář působil v Ořechu u Prahy. Můj otec, Karel Černý, byl v té době řídícím učitelem v přífařených Řeporyjích.

Pan farář učil v naší škole náboženství. Pamatuji se na něj od nejútlejšího mládí, pak ze školních let a když se odstěhoval na Chodsko do Klenčí, pěstoval se v naší rodině jeho kult dále. Jako studentka jsem si zapisovala vše, co mi rodiče o něm vyprávěli a dnes, k stému výročí jeho narození posbírala jsem jednak svoje, jednak rodinné vzpomínky, doplnila je i vzpomínáním jeho přátel, abych se podělila s vámi o vzácný zážitek žít v přátelském kruhu člověka tak vyjimečného, ušlechtilého a vzácného, jakým byl Baar.

Většinou se o něm píše v souvislosti s jeho milovaným Chodskem, ale u nás prožil 12 let svého nejplodnějšího literárního období, proto se k němu naše obec i všechny ostatní přífařené k Ořechu hrdě hlásíme. Vždyť jsme zažili všichni tolik jeho teplého přátelství, že není možno s láskou a s vděčností nezavzpomínat. Pod jeho žezlo patřily obce : Ořech, Zmrzlík, Zadní Kopanina, Zbuzany, Jinočany, Chrásťany, Mírešice, Třebonice, Chabry, Řeporyje, Velká Ohrada, Opatřilka. Tolik úvodem a teď se vrátíme do řeporyjské školy. Navštěvoval ji dvakrát týdně. Tehdy na školách nebývaly sborovny, takže přestávky trávil Baar u nás v pokoji spolu s ostatními učiteli. Ten, kdo míval v ten den dozor na chodbě, byl nerad, neboť přišel o vzácnou besedu v jeho společnosti. Byl výborný vypravěč a společník. Nepřeberné množství historek míval v zásobě. Každý sebeprostší příběh v jeho podání jakoby prošel kouzelným spektrem umělcova vidění, rozložil se v celou paletu barevných tónů, takže byla jedna radost poslouchat jeho vyprávění. Kořenil je humorem, vtipem i chodským nářečím.

Moje máti musela vždy před přestávkou odtáhnout s plotny celou tu armádu hrnců, hrnečků a pánviček, aby se nic nepřipálilo, a také, aby mohla poslouchat, co zas pan farář přinesl nového. Ale jakmile zazvonil zvonek po

přestávce, Baar první vstal s typickým: "Tak pochoďem chod, jdeme na to". Někdy učitelé prosili, aby historku dopověděl, ale kdepak! "Dočkáte se miláčkové," říkával "a teď hajdy k mládeži". Zvedl se, pročísl rukou směle rozvlátou kšticí černých vlasů nad moudrým čelem. Byl vysoké statné postavy, ostře řezaných rysů. Takový krásný, mohutný Chod jako oživlý z Alšových obrázků, Byla to slunečná povaha. Všude vnášel úsměv, pohodu. Po odpoledním vyučování se obyčejně zastavil na kus řeči. S mým otcem ho pojilo mnoho pevných přátelských pout. Byla to láska k dětem, k literatuře, k hudbě a cestování. Děti byly jeho velikou láskou a kolem nich se točilo mnoho společných zájmů. Často se ptával: "Pane řídící, máte zas pro mne nějakou perličku?" Když byla, vytáhl notes. Shromažďoval a pilně zapisoval životní moudrosti těch nejmenších. Doma měl vzorně seřazenou "příhrádku maličkých". Byla to sbírka samostatných perliček. Měl je rozděleny na domácí a školní, označoval si je písmeny velké abecedy podle toho k čemu se dají použít, zda pro samostatné další zpracování nebo jako zpestření a doplněk jiného děje. Otec mu jich dodal pěknou řádku. V největší míře použil dětského mudrání v "Mžikovských obrázcích". Bylo radost pozorovat s jakým gestem si zvlášť vtipné příhody zapisuje. Pamatuji se, jak se zasmál, když mu otec vyprávěl o náboženské zkoušce při biřmování v jeho prvním učitelském působení u Poděbrad. Pan biskup v celé parádě i s mitrou na hlavě zkoušel žáčky první třídy. Tu vidí, jak se dva kluci v poslední lavici stále o něčem dohadují. I zeptal se "Copak ti, hošíčku, tvůj soused stále povídá?". "Von prosím Venca tady říká, že ten Mikuláš pořád něco kecá a nic nerozdává!" Nu a Mikuláš si to vzal k srdci a poslal školníka pro pytel bonbonů pro celou třídu.

Baar miloval děti celou hloubkou a šířkou svého srdce. Nazýval je miláčky, poupaty, radostí a korunou života. Jeho znění se mu velmi zavděčili. tím, když mu v dopisech nebo ústně přispěli svou hřívnou do jeho "příhrádky maličkých".

Jak jsme se těšili na jeho hodiny! Nevykládal, ale hrál. Měl nejen dar řeči a přednesu, ale značný díl hereckého talentu. Dodnes vidím jeho Jidáše Iškariotského, nebo Petra, či jinou jím oživenou biblickou postavu, jak ji přímo přičaroval před náš dětský zrak. Podával nám vše přirozeně, lidsky, s pochopením pro naše malá darebáctví a hříšky. Vychovával bez zdviženého prstu jen dobrým a laskavým slovem. Měl pochopení pro dětský svět, jeho radosti i starosti.

II.

Další společnou láskou Baara a mého otce byla literatura a hudba. Pamatuji se, jak se u nás vedly dlouhé debaty o knihách a spisovatelích. Navzájem si půjčovali časopisy a zadržovali, co je zajímavého. Baar byl tehdy čelným představitelem České katolické moderny. O svých románových postavách mluvil jen potud, dokud dával v hlavě dohromady děj. Jakmile podle jeho slov to začal házet na papír, nerad o svém díle mluvil a na dotaz, jak práce pokračuje odpovídal. "Však se dočkáte, však na vás nezapomenu".

Často si naříkal na nepřízeň se strany svých představených. Vykládal, co vše musel prožít a stále prožíval. Šel však stále vzpřímen, nebojácný a nepodajný, pravý hrdý Chod.

Básník Ant. Klášterský ve své vzpomínce "Poslední léto" uvedené v knize "Baarův památník" od Škarlandta, cituje jeho dopis: "Dal jsem se vylákat z ořešské samoty do bojů stavovsko-politických, spolkových a Bůh milý ví jakých. Jako hloupý Honza uvěřil jsem, že se nám nyní podaří zač jsme se marně rvali v létech 90 pod korouhví "Katolické moderny". Nebudu vám líčit, co jsem zkusil duševně i tělesně. Málem bych to byl životem zaplatil, protože vše jsem bral strašně vážně, dřel víc než kůň, chodil spát denně kolem druhé a třetí hodiny ranní". Často litoval promrhaného času touto nezdařenou akcí. Měli s otcem stále tolik látky k hovoru i k polemikám, ale neúprosné pendlovky ukrajovaly nemilosrdně jeho vzácný čas. Říkal: "Hezky, moc hezky by se to povídalo, ale co toho na mne ještě dnes čeká!"

Před odchodem si poručil vždy něco "zaválet" na klavír a já musela přitom zpívat. Hudbu měl nesmírně rád, ač sám nevynikal hudebním sluchem. Říkal, že mu v duchovní správě nejvíce vadí to, že musí předvádět svůj "líbezný hlas" před tolika posluchači v kostele a před muzikanty na kůru. Vyprávěl nám, že v semináři bylo ještě několik takových, které příroda rovněž macešsky obdařila zpěvným orgánem. Říkali si "Pěvci pro postrach" a založili spolek "Lumír". Seminářští básníci Baar a Laubner sepsali rukou společnou veršované stanovy Lumíru v tomto znění:

Stanovy "Lumíru" pěveckého spolku,
který "fraj" je od cenzur a kolků,
které druhům pro legraci
společnou a svornou prací
členů zrobil pár,
Laubner to a Baar.

Rád vzpomínal na pěvecké produkce zmíněného sdružení, jak obveselovaly kamarády a sklízely vavříny.

U nás si přál slyšet vždy znovu národní písně a z nich nejraději "Zelení hájové" a "Zahučaly hory, zahučely lesy". V adventě to byly vždy jen koledy. Nejvíce miloval koledu "Beránka bílého v stádečku mám ...". Musela jsem mu přezpívat vždy všechny verše a dostávala jsem za to od pana faráře burské oříšky. Pamatuji se, že jsem jednou před vánocí jela s rodiči do Prahy a v čekárně řeporyjského nádraží jsme se sešli s Baarem. Z ničeho nic mne přitáhl k sobě a nařídil: "Tak a teď si spolu uděláme vánoční náladu a hezky nám tu zazpívej "Beránka bílého .."! Co se dalo dělat, ač nerada, musela jsem. Pokaždé, když jsme pak jezdili do Prahy, nechtěla jsem za nic na světě vstoupit do čekárny, dokud se naši nepodívali, jestli tam není pan farář. Nechtěla jsem se už podruhé produčirovat před lidmi.

Sám říkával, když se s otcem smlouvali o kostelním zpěvu toto "Pane řídící raději uděláme zas ten lidový zpěv s varhanami a ne figurálku s mým sólem, líto je mi posluchačů".

Posledním jejich pevným přátelským poutem bylo cestování. Moji rodiče procestovali vždy o prázdninách snad celou Evropu. Měli na to čas plných 20 let, neboť až po těchto dlouhých létech přišla jsem na svět jako jejich první a zároveň poslední ratolest. Otec měl přebohaté turistické zkušenosti, kdežto pan farář okusil tehdy pouze několikrát vůni dáleka. Stůl u nás v pokoji býval plný prospektů, map, jízdních řádů, pohlednic a výstřižků. Za chvíli už nestačil a cestovní kancelář rozšířili na křídlo sousedního klavíru.

Na podzim, když se vrátili každý z jiného konce světa, měly besedy ráz cestovních reportáží. Pamatuji se, jak jsem lačně hltala každé slovíčko z úst pana faráře. To se to poslouchalo. A co veselých příhod zažil. Nejvíce se mi líbilo, když předváděl, jak se dorozumívá tam, kde nezná cizí řeč. Zvlášť roztomilé bylo líčení jeho zážitků z Itálie. Otcovi přivezl obrázek mramorového chrámu sv. Karla Boromejského v Miláně, kde otec ještě nebyl a dodal: "Takovýto domeček má váš patron. Po střeše se můžete špacírovat v úplném lese gotických věžiček. Příští rok se tam rozlíněte, stojí to za to!" Ale už se nikam nerozletěl. Přišla světová válka a byl konec. Baar říkával v těch smutných letech vždy z jara. "Tak co, pane řídící už vás sluníčko píchá a vábí? Já už jsem propíchaný jak cedník. Ale co se dá dělat, budeme hlídat domácí krbečky, křídylka nám mocipáni přistříhli!"

III.

Jednou někdo z učitelského sboru přišel na to, že na den, kdy byl pan farář právě na škole, připadly jeho narozeniny. Rychle se improvizovaly přípravy na gratulaci po vyučování. Protože byl konec masopustu nasmažila paní řídící mísu koblih a šišek. Ve vysokých skleněných pohárech jak rubín zasvítily punč zbylý od vánoc. Jen "pogét" scházel, ale kde jej v zimě sebrat?

Měl z toho všeho velikou radost a při hodování vyprávěl v jakém "fofru" přišel na svět.

Bylo prý to na masopustní neděli. Všichni z domu šli do kostela, jen máma zůstala a chystala se tehdy smažit šišky. Rozpálila omastek, ale šišky už do něj nestačila vložit. Čáp totiž zaklepal v tu chvíli na okno a přinesl malého Hendrycha, jak mu doma říkali. Šišky tehdy máma nedosmažila. Než přišli domácí z kostela, bylo v chačupě o malého světaobčánka více. Pan farář se smál, že má od té doby stále "flandu v kole" jak se říká na Chodsku o tom, kdo má stále práce nad hlavu. Pamatuji se, jak jsem si to tehdy nedovedla všechno srovnat ve své šestileté hlavičce. Ten velikánský pan farář, že mohl být někdy tak malinký, aby ho čáp unesl v zobáku a ještě stačil tím zobákem na okno zaklepat. Pak nám ještě vyprávěl vzpomínky ze školy, jako nepochopitelnou vědou bylo pro něj tvrdé a měkké i. Co se s tím namořil a jak filozofoval o tom, že by bylo mnohem snadnější napsat obě "i" nad sebe, aby si pan učitel vybral, které se mu líbí a to druhé škrtnul. Měl výborného učitele, Aloise Jindřicha, otce národního umělce Jindřicha Jindřicha. Učil prý je sborovému zpěvu, ale on malý Hendrych brzy vypadl, protože prý Pán Bůh příliš štědře rozdával po českých vlastech hubenost a na něj už prý se nedostala. Směl ve sboru jen naprázdno otvírat pusku, neboť jakmile vypustil z ní některý z líbezných tónů, hned ho pan učitel probodl jindy tak dobráckýma očima.

Ve třetí třídě ho učil Ferdinand Wenig ze slavného rodu spisovatelů a malířů Wenigů. Ale ta nešťastná i y ho pronásledovala celou obecnou školu. Měl ještě tu smůlu, že se na jejich malotřídce sešel se svou o něco starší sestřičkou v jedné třídě a tak doma se hned týž den vědělo, co zas Hendrych ve škole popletl. Přízrak tvrdého a měkkého i ho doprovázel i k přijímací zkoušce na gymnasium, která dopadla velmi dobře, až zase na ten pravopis, z něhož musel dělat opravnou zkoušku. Vyprávěl, že teprve na gymnasiu se mu pravopisná lampička náhle rozsvítila v hlavě a z počátečních neúspěchů se v dalších třídách vypracoval na premianta. Protože doma ležel stále v knihách, koupili mu rodiče brusle, aby užil tehdy snad

jediného zimního sportu. Ale o vánočních prázdninách zase seděl doma přes všechny domluvy, aby šel na led. Když na něj otec uhodil, kdeže má brusle, přiznal se, že je prodal, aby si mohl koupit knížky.

Tolik z jeho vlastních vzpomínek. K nim připojíme úryvek z článku jeho profesora češtiny Jana Voborníka uvedeno v "Baarově památníku" uspořádaného J. Skarlandtem.

"Vzpomínám-li na Baara studenta, vidím ho v duchu, jak stojí na podiu v patetické póze tématem uchváceného řečníka a hřmí své pádné věty do bratrského publika. Ředitelna byla hned vedle za tenkou zdí, a ředitel, úctyhodný překladatel starých klasiků, byl nemile vyrušován. Jednou se řečnilo o Havlíčkovi, což bylo tenkrát věcí nemálo choulostivou. Ředitel přišel a krátce poručil, abychom přestali". "Beztoho není pravda, co povídáte?" "A je to pravda", zvolal rázný řečník, odcházeje do lavice.

Že byl Baar žákem vynikajícím, netřeba ani dokazovat. Důležitější vzpomínky mám na něj z doby další, když nastalo mezi námi dopisování a styk na faře, píše dále Voborník "Tu jsem teprve poznal svého Baara, Baara člověka, českého kněze a literáta. Také jsem teprve z jeho dopisů zvěděl něco o jakosti a účinu svého působení na škole." Dále uvádí profesor Voborník úryvek z dopisu Baarova :

"Vážený pane profesore, milovaný učiteli můj!

V duši mé vypučely již dávno úcta, vděčnost a láska k Vám - proto také vzpomínám na Vás často a jako dnes, tak vždycky prosím při tom Boha, by dlouhá, dlouhá léta zachoval Vás, by za to, že ukázal jste mi, kde v trudných chvílích hledat úlevy, by za vše, čemu jste mě naučil, odměnil Vás štěstím a pokojem.

Jindř. Baar, bohoslovec."

Další úryvek Baarova dopisu cituje prof. Voborník z období, kdy jako literární referent měl možnost v novinách Baara potěšit a povzbudit.

Vážený pane profesore!

" ---- Dnes teprve jsem laskavostí přítele četl Vaše slova, kterými jste pochválil mojí knížечku "Rodnému kraji". Zrála dlouho, už na gymnasiu ve mně klíčila. Je mi proto drahá, dražší než všechno, co jsem dosud napsal. A za to, že jste to mé malé děťátko vlídnou rukou pohladil, povšiml si ho, vroucně Vám děkuji.

Váš, za všechno, co umí, vděčný žák

Jindřich Š. Baar"

Z jeho vlastního vyprávění připomněli jsme si mládí, ze vzpomínek prof. Voborníka léta studentská. Další léta nám Baar přiblížil částečně ve dvou literárních pracích a to v "Cestě křížové" a v "Holoubkách". Není to jeho přesný životopis, ale většina je zrcadlem jeho života.

Jestliže jsme vzpomínali na studentská léta Baarova z pera jeho profesora, nutno připomenout ještě další kapitolu z tohoto období a to jeho častý pobyt na faře v Putimu u Písku, kde kraloval bratr jeho otce P.J. Baar, nejdříve kaplan a katecheta v Písku. Spisovatel V.Vydra zachytil staročeskou idylku putimskou v milé vzpomínkové knížce "Na putímské faře". Dočteme se tam, jak strýc přilnul k nadanému studentovi, podporoval ho, hostil o prázdninách i primici mu vystrojil.

Do putímského období patří také první Baarova studentská láska, Mášenka Baarová, sestřenka, která také bývala u pana strýčka. Znali se od dětských let, ale v prvním rozpuku mládí změnila se příbuzenská náklonnost v první lásku. Psával jí vzletné dopisy, básničky - inu oba hořeli. Maminka z něj chtěla mít kněze, ale jeho touhou bylo studium profesury. Zle, moc zle bylo, když se dozvěděla o tajné lásce k Mášence. Těžký mrak dolehl na mladou dvojici při loučení. Jindřich odešel do semináře a Mášenka se provdala, ale vzpomínala stále. Toužila i spatřit jeho faru v Kloboukách, odtud byl pak ustanoven v Ořechu. Směla tam přijet, ale v době, kdy byl na cestách o prázdninách. Tak se po létech setkala s jeho matkou, tetičkou Baarovou, jejíž rozhořčený hněv proti Mášence už dávno vyprchal, když se splnil její sen, vidět Hendrycha u oltáře.

J. Šach v knize "J.Š. Baar v zrcadle vzpomínek" uvádí přímé svědectví Mášenky Baarové, provdané Sperlingové: " .... Maturitu odbyl s úspěchem. Přijel k nám před odjezdem, bylo to na konci prázdnin, když jsme osaměli v zahradě, najednou žádal ode mne závazný slib, že na něho počkám, dokud nenajde po studiích existenci.

Překvapila mne jeho žádost. Nedávno před tím jsem slyšela, že nějaké manželství, uzavřené v důsledku známosti ze studentských let je rozervané. Vzpomněla jsem si na to a řekla jsem mu za chvíli "Závazný slib chceš? Ne, to neudělám. Přijdeš do světa, poznáš jiná děvčata, snad se i zamiluješ doopravdy, budeš však právě proto pocítovat můj slib jako břemeno. Nač závazný slib? Říkám ti upřímně. Já na tebe budu čekat, jak dlouho budeš chtít. To ti může stačit".

Stalo se, čeho jsem se nenadála. Jindřich se rozčilil, vyčetl mi, že z mých slov je zřejmo, že ho nemám opravdově ráda, ježto se určité, zavazující odpovědi vyhýbám a ve hněvu odejel. Dala jsem mu ve svých 16 letech příliš střízlivou odpověď. Netrvalo dlouho a zvěděli jsme, že uposlechl matku a vstoupil do semináře".

Když nám přinesl Baar svého "Jana Cimburu" ještě vonícího tiskařskou černí, dozvěděli jsme se celou historií kolem vzniku románu. Kořeny celé práce spadají do putímského pobytu u strýce faráře J. Baara. Ten mu o Janu Cimburu vykládal. Strýcovo vyprávění chytlo prý ho tak u srdce, že chodil celý omámený a jen, jen vzít pero do ruky a pantátu zvěčnit. Léta prý s tím námětem chodil, ale nevěděl s které strany se do něj zakousnout. Cimbura byl mu stále v patách, ze sna ho budil a nedalo se nic dělat, sedl a začal psát. Co se s ním nazlobil! Kolikrát psaní odložil a zase začal. Inu Cimbura byl neodbytný. Ta přímá nesmlouvavá povaha, rovná páteř, vysoké mravní hodnoty prostého člověka mu tak učarovaly, zajaly ho celého, že už se z jejich zajetí nevyprostil.

Vydával se i za stopami pamětníků, sbíral kamének ke kaménku a šťastnou paletou živých slov kouzlil dokonalý obraz jihočeského selství. Jeho vyprávění voní rodnou půdou, dýchá životní moudrostí středověkých myslitelů-- duchovních synů Tomáše ze Štítného.

Říkával, že strýc farář a pamětníci mu dodali k románu člověčí náplň, ale stále nebyl spokojen, až teprve jeho přítel, archivář Teplý, dodal prý mu náplň živočišnou, tu oslavu koní, ušlechtilých pomocníků a přátel člověka. Potom už stránky nezadržitelně letěly a krásná postava Cimburova nabývala přesných obrysů.

F. Teplý velmi výstižně píše o zrození tohoto románu ve výše uvedeném Baarově památníku "Ten děda Cimbura se mne nasouží, nemohu s tím s fleku," stěžoval si. "Strýček z Putimi psal, abych toho nechal, ale nenechám. Něco životného mi do Cimbury schází - něco, co v té vaší krajině je příznačného, zvláštního, co jinde nemají." Když mu Teplý odpověděl, že jsou to vodňansko-netoličtí koně, dal si o nich dlouze vyprávět. Baar poslouchal, ani nedutal. V dopise se mu ještě zmiňuje o tehdejší rozhovoru "Mně je to až divné, jak mne chytlo tehdy Tvoje vypravování o Vašem šimlu - nebýt toho, zcela jiný Cimbura by se byl na svět vykloval."

Pro zajímavost uvádím, že rod Cimburů v přímé linii dosud žije. Stanislav a Luděk Cimburovi jsou nositeli slavného jména a to ve čtvrté generaci. Stanislav má malého, sedmiletého synka, který už je představitelem páté generace, takže slavný rod Cimburů hohdá nevyhyne.

Maminka byla pro něj nejdražší bytostí na světě. Zнала jsem ji osobně z našich návštěv na ořešské faře. Ty patří k nejkrásnějším vzpomínkám mého dětství. Fara byla rozlehlá budova se zdobenými barokními štíty a s prejzovou střechou. Byla zasazena v prostorné, vzorně udržované zahradě, která byla také jednou z velkých lásek Baarových. Zde bylo království jeho milovaných včeliček - dušiček, jak jim říkával. Zahrada bývala od jara do podzimu plná květů. Pamatuji se na vzácný a zajímavý keřík klokočí. U něho mne pan farář vždy zkoušel, zda vím, který básník o něm psal. Musela jsem vždy recitovat příslušný verš z Erbenovy "Kytice".

Po prohlídce zahrady s níž se neopomněl nikdy pochlubit, vstoupilo se do klenuté síně a odtud po čistě vydrhnutých schodech do prvního patra. Tam se musel každý návštěvník zapsat do každodenníčku, který Baar nazýval "liber klevetarium". Byly tam podpisy literátů, umělců, vědců i prostých návštěvníků. I moje maličkost se tam musela zvěčnit vedle podpisu rodičů. Pamatuji se, když jsem byla v první třídě, pan farář mi přesně nalinkoval řádky pro malá i velká písmena.

Pak se šlo do velkého pokoje. Ten býval v mých dětských očích pohádkový. Nábytek si dal spisovatel zhotovit od truhláře - lidového umělce. Byl zdoben intarsiemi s náměty rostlinných motivů. Dnes je vystaven v klenečském muzeu. Když jsem už byla větší, vysvětlil mi celý postup, jak tato úžasná mozaika z ušlechtilých dřev různých barev a struktur vzniká a jak precizně musí umělec pracovat.

Největší radost jsem měla, když se ve dveřích objevila paní Baarová, vlídná stařenka v chodském kroji. Vzala mne vždy za ruku a odvedla do své sedničky na pohádku.

Světnička byla čistounká, vybílená a v ní tolik krásy, že se ani do mých dětských očí vejít nemohla. Nevěděla jsem, kam dřív hledět. Selský malovaný nábytek, barevná keramika, plno vlastnoručních vyšivek k nimž si sama vymýšlela vzory, obrázky na skle malované a nad vši tou krásou se u stropu vznášela uměle vyřezávaná holubička.

Stařenka mne usadila na nízkou stoličku vedle kolovrátku, sama se usadila na malované truhle a začala: "Tak íčko dávej pozor děvečko, ať to dovedeš šeco povědít tatínkovi a mamince. Inu, tak tam hu nás na Chodsku bul jeren móc a moc pyšný sedlák --"

Dodnes památuji jaká lahoda byla poslouchat líbezné chodské nářečí, jak jsem nespouštěla oči z jejich úst, jakým šelmovstvím ožila malá jiskrná očka, když v pohádce bylo něco vtipného a jak jsem bývala nerada, když končivala: "Ha já jsem tam teky bula, ha míla skleněný pantoflíčky, ha než jsem přišla domů, rozbily se na kousičky".

Po pohádce jsme se vrátily do velkého pokoje, kam přinesla občerstvení co dům dal - chléb, máslo a med.

Jednou při návštěvě můj otec varoval a zároveň obdivoval pana faráře pro jeho poslední příliš odvážné protirakouské kázání. Stará paní se k němu hned přidala slovy: "Tak na něj, pane řídící, na toho mého chlapce nerozumného. Jste mužskej a jste starší než on. Mne ženskou neposlechnu a já jen trnu strachy, že mi ho jednou odvedou do kriminálu." A že skutečně nebyly obavy staré paní marné o tom si povíme až ve vzpomínce k 28.X.1918.

Ale Baar přes veškerá varování šel vzpřímen, nebojácný, hrdý u vědomí své duševní převahy a pravdy, kterou vždy a všude vyznával.

Jednou nám vyprávěla paní Baarová, co se jí přihodilo. Hendrychovi už se nelíbila její odřená šrajtofle na peníze, tak jí koupil k svátku novou. Bylo prý v ní tolik přihrádek a kapsiček, až šla hlava kolem. I vyjela si do Klenčí s novou šrajtoflí. Hendrych ji vyprovodil na pražské nádraží, koupil lístek a uložil do šrajtofle. Ale chudák stará paní při kontrole ne a ne lístek najít a musela platit pokutu. Celá rozčilená po návratu vykládala, co jí potkalo. Baar jedním hmatem vyndal ze zadní kapsičky šrajtofle neporušený lístek. I poslala stařenka tu moderní šrajtofli ke všem rohatým a na cestování nosila zase tu svojí starou a Hendrychovi vrátila jeho čertovský present. Tuto vlakovou scénku zvěčnil Baar ve "Skřivánkovi".

Jeho nejlepší přítel, archivář Teplý, vzpomíná ve výše uvedeném Baarově památníku na starou paní slovy: Žasl jsem nad obdivuhodnou pamětí té stařenky. K sedmdesátce se blížila, ale řečnila čile, smutně, vesele, jak děj přinášel, tváře jí hořely, oko se rozplamenilo, ruce oživly, brzo seděla, brzo chodila po kuchyni. Cítils, tahle, jen tahle žena mohla zrodit, vychovat J.Š.Baara. Všechno má po ní: tělo, oko, vnitřní žár jenž pro pravdu hoří, výmluvná ústa, která uchvacují, paměť, která neselže, bystrý

úsudek, vtip, jenž šlehne a zase pohladí, názor na svět a lidi v něm světlý, optimistický a když potká zlo hledí je potlačit, omluvit. Jen lenocha, odpadlíka od chodské krve a víry, špatnou mámu a tatů ne, ty nemůže vystát."

Baar, když u nás o ní vyprávěl, říkával, že škoda, přeškoda všeho co máma ví a zná. Ta vzít pero do ruky, to by bylo počtení! Nechtěl, aby to zapadlo. Jeho slavná chodská trilogie: "Paní komisarka, Osmáctýřicátníci a Lůsy" měla mít ještě další díl. Ten chtěl Baar věnovat jen jí, vypsát její životní osudy. Už ve zmíněné trilogii začal s jejím dětstvím, kde vystupuje jako Hanýžka Králová. Bohužel smrt přestříhla jemnou osnovu díla tkaného láskou synovskou.

Najsmutnější den Baarova pobytu v Ořechu byl 7. květen 1915, kdy jeho milovaná máma usnula navždy. Pamatuji se na den jejího pohřbu. Nejen Ořech, Řeporyje, Jinočany a všechny přifařené obce dostavily se vyprovodit milou stařenku, ale i z Prahy přijela spousta jeho přátel, které staruška vždy tak vlídně se staročeským pohostinstvím vítávala na faře. V mých dětských očích bylo to poprvé, co jsem viděla tolik lidí pohromadě. Do kostela jsme se nevešli a průvod, který vyprovázela zesnulou z Ořechu na řeporyjské nádraží, odkud byla přepravena do Klenčí, byl nekonečný.

Ve farské kronice napsal sám Baar tuto vzpomínku:

"12.května 1915. Smrt je vpravdě nenasytná. Nemá dost kořisti ve válečných polích, ale rdousí i doma bytosti nám nejmilejší. Tak v pátek 7. května umřela mi zde na faře moje matka Anna Baarová po krátké nemoci sešlostí věkem ve stáří 78 let. O kanovnické visitaci, kterou zde 27. a 28. dubna vikáři Dr R. Horský konal, ležela teprve 2dny a vyslovila přání, aby ji zaopatřil. Slabosti rychle přibývalo, takže v pátek 30. dubna večer udělil jsem matce sám poslední pomazání. Právě po týdnu v pátek odpoledne ve 3 hodiny, když počal zvonit velký zvon na věži památku smrti Páně, probírala se ze spánku a povídá mi: "Zvoní - musíme se modlit". Chtěla sepnout ruce, ale slabostí nemohla, učinil jsem jí tak sám a než zvon dozvonil, přestala dýchat. V neděli 9. května ve 4 hodiny po zdejším výkropu ohromný zástup osadníků vyprovodil ji cestou k Řeporyjím, kde mrtvola matky na nádraží byla uložena do vagonu a večer v 7 hodin odjel jsem s ní do Klenčí, Matka vedla mi celkem 16 let domácnost vzorně a svědomitě. Zaslouhuje tudíž, aby na tomto místě zmínka o ní se stala".

Na jejím hrobě nedal vyryt její jméno, ale verš, který sám pro ni složil:

Těž tvá cesta k hrobu běží,
tož se netaž, kdo zde leží,
které bylo naše jméno,
jaká práce - žití věno.
I své kvítí i své hloží
odnesli jsme na soud Boží,
pokoj máme v tomto hrobě
Bůh ho jednou dej i tobě.
Pane, smiluj se nad námi.

U chodského malíře Frant. Malého objednal zhotovení barevných oken pro klenečský kostelík k uctění památky rodičů Jiřího a Anny Baarové. Na jednom měl být sv. Jiří, na druhém sv. Anna. Že i oba světce chtěl mít po našem, po chodsku o tom svědčí dopis zmíněnému malíři uvedený F. Malým v Baarově památníku.

Vyjímáme stať o svatoanenském oknu.

"Proč bychom si tudíž nemohli tu svatou idylu představit v chodské senci?

Bába sv. Anna sedí u okna u kolovratu s přeslicí a kuzelem, aby na přádlo viděla. Její dívčička panyňka Marjá stojí u ní, dívá se na mámu jak jí to de vod ruky, ha hučí se vod ní. Nebo si stará máma zrovna vodpočala ha dívčička přiběhla, vzela jí vokolo krku ha loudí na ní nákou pohádku nebo jablíčko, nebo voříšek - ha máma - nu jak huž každá máma - poslední by dala pro dítě! Ha zase to boží sluníčko je vobě pozlacuje a posvěcuje. Toho otce Jáchyma bych tam vůbec nedal, aby svojí mužštinou nekazil to prostředí čistě ženské. Ale pod tento obrázek - pěkně Vás prosím - mi napište.

Na paměť Anny Baarové,
rozené Šeplové z Klenčí čp.107

IV.

Mezi dary, které mu sudičky vložily do malované chodské kolébky, byl dar řečnický. V předchozí stati už jsme citovali prof. Voborníka, kde vzdává obdiv jeho retorickým výkonům v době studií.

V dětských letech jsem chápala jen promluvy věnované nám dětem, kdežto učená kázání páně farářova byla nad mojí chápavost. Ale v pozdějších letech, kdy se u nás doma o Baarovi mluvilo, vyprávěl mi otec, co všechno dovedl dát svým posluchačům. Jeho promluvy mívaly vysokou úroveň plnou citů, starověkých i novodobých filosofů, příkladů z historie antické, z dějin všech možných národů, ale nejraději sáhl k české historii. Používal-li příběhů z bible, dovedl je přiblížit, zlidštit. Byla to vlastně hluboká životní filosofie přeložená do srozumitelného jazyka a chápavosti posluchačů. Kázání prý měl řazená v cyklech a otec říkával, že to byly pravé řečnické koncerty.

Jeho tehdejší kaplan, Jos. Vodička, u nás vyprávěl, že na Eucharistickém kongresu ve Vídni v r. 1912 měl tak úspěšné kázání, že se posluchači neudrželi a začali spontánně tleskat v kostele jako v divadle.

Významnou řeč měl rovněž na pohřbech literátů: Adolfa Heyduka a Karla Klostermanna, dále při oslavách 50. výročí domažlického gymnasia, kde studoval.

Jednou prý u nás vyprávěl, že se vrhnul do studia Husových kázání, která strhovala tehdejší posluchače v Betlémské kapli. Jedno z nich si přesně nastudoval, přeložil do soudobé češtiny a přednesl v Ořechu.

Ale se špatnou se potázel. Jiné doba, jiný vkus. Už před kostelem po skončené mši viděl podivně rokující hloučky a od upřímných dušiček se dověděl, že se mu to tentokrát nepovedlo, i máma prý na něj hubovala, aby si to podruhé lépe naštymoval.

Velké každoroční přípravy celé farnosti bývaly před visitací pana vikáře. Uvítací řeč mi vždycky skládal Baar. To bylo slávy! Po bohoslužbách byla veřejná zkouška ve škole. Přišli rodiče, obecní zastupitelstvo s kulaťoučkým panem starostou Suchým v čele a plno hostů poslechnout si jak dětičky budou skládat účty z vědomostí po celý rok pilně uskládnovaných do vnímavých a méněvnímavých hlaviček. Při takové zkoušce někdy zajiskřil dětský rozumek samorostlým vtipem. Pan farář se ptal v první třídě: "Dětičky, čím pak byl nápadný jeden ze svatých tří králů? Nu, pověz nám to Lojziku! "Lojza chvíli vraštil čelo od usilovného přemýšlení a pak vyrazil: Prosím von si nikdy nenyl hubu, tak byl celej černej".

Po zkoušce bývalo pohoštění u nás v pokoji. Na stůl vyrukoval parádní servis, z kuchyně se linuly mnohoslibné vůně. Hlavní slovo měl jako vždy pan farář. Když jsem byla trochu větší, směla jsem, opásána bílou zástěrkou odnášet se stolu. Pan farář každým rokem mne poměřil u futra dvěří, vrypem poznamenal o kolik jsem za rok vyrostla a poznamenal příslušné datum.

Velkou událostí pro celou farnost bylo, když měl přijet v roce 1915 sám arcibiskup Huyn na biřmování. Zase jsem dostala od pana faráře říkání, ale s tímto dodatkem: "Kdybys tam náhodou něco popletla, nic si z toho nedělej, je to Němec jak poleno a stejně tomu nerozumí, co mu povídáš!" Nu a přijel a dostal od pana faráře co proto. Na faru pozval Baar starosty všech přífařených obcí, aby přednesli své požadavky a přání. Řeč jim samozřejmě složil sám a přednesl ji chráštanský starosta Holovský. Byla dlouhá na šest stran. Vytýkal v ní, že oproti biskupům Francie, Belgie, Německa, kteří se nebojácně staví za svůj národ, u nás tomu tak není a žádal nápravu. Dále žádal zákaz rekvírování zvonů k výrobě smrtonosných zbraní a ještě plno dalších věcných požadavků.

Huyn si dal vše přeložit a asi se mu líbil jeho nebojácný postoj. Jmenoval ho arcibiskupským notářem, tehdy nejmladším v celé diecesi; ale Baar tohoto titulu nikdy nepoužíval, snad proto, že jej dostal z rukou Němce.

Těžce se loučil se zvony ořešskými, řeporyjskými a nejhůře s krteňskými. Všechny si je na památku vyfotografoval a vlepil do farské kroniky. Krteň, románský kostelík na mírném kopečku uprostřed luk opředený pověstmi z dávné historie, přirostl mu k srdci ze tří kostelů jeho farnosti nejvíce. Zachovala se řeč, v níž se loučí s krteňskými zvony.

Převrat v roce 1918 vysoko zvednul vlny veřejného i církevního života. Stále zřetelněji se ozývaly hlasy, aby na arcibiskupský stolec zasedl Čech. Mezi většinou vlastenecky smýšlejících kněží i mezi lidem byl Baar označován za nejvhodnějšího kandidáta na uprázdněný stolec pražského arcipastýře.

Otec mu už předem gratuloval, ale on téměř nazlobeně odmítal. Nic podobného by prý nepřijal, není prý diplomat a přesto, že tolik lidí za ním stojí, u těch nejvyšších není oblíben pro svoji výbušnou povahu. Řekl, že chce vyplout co nejdříve z toho rozbouraného moře pod ochranné křídlo klenečské chalupy a věnovat se plně literatuře.

Převrat, vlastně doba před ním, přinesla mu nejednu horkou chvíli, kdy jen tak, tak unikl kriminálu, jak se v neblahé předtuše strachovala paní Baarová. Bylo to takto. Čtrnáct dní před převratem jel do Klenčí na návštěvu. Někdo tam přinesl mylnou zprávu, že už Rakousko padlo. Klenečtí hned uspořádali oslavu, na níž Baar v ohnivé řeči pochoval monarchii o čtrnáct dní napřed.

Přijel celý pokropený domů do Ořechu a říkal otci, co se stalo. Ještě prý je štěstí, že se maminka nedočkala, až pro něj přijedou.

Ale c.k. úřady už neměly na něj čas a tak slavnostně pochoval Rakousko podruhé v Ořechu, 28. X. 1918 sloužil slavnou svatováclavskou mši česky zpívanou a to s takovým zápalem a nadšením, že se mu podařilo i obstojně zazpívat, bez jediného šlápnutí vedle. A což teprve ta řeč! Škoda, přeškoda, že se nezachovala! Otec ho pak chválil: "Pane faráři, na vavříny řečnické jste zvyklý, ale dnes, dovolte, abych ověnil vaše skráně i vavřínem pěveckým".

Ale bohužel, dni jeho ořešského pobytu se krátily a chystal se opustit své stádečko doopravdy. Poslední jeho návštěva u nás nepatřila k těm krásným zážitkům dřívějších přátelských setkání. Smutek z rozloučení se nedal překlenout. Postál před vitrínkou s památkami po Třebízském, pohládl jeho housličky, dal si zahrát na klavír ty svoje chodské a přinesl nám knižní dárek s věnováním. Mně udělal křížek na čelo s napomenutím "nezapomeň, děvenko, že jsi křesťanka a Češka"! Vyprovázeli jsme ho ovocnou alejí až k Ořechu. Zval nás na návštěvu do Klenčí. Netušila jsem, že ho vidím naposled.

Chodsko přijalo svého nekorunovaného krále s otevřenou náručí. Teď teprve pochopil moudrost maminky, energické ženy, že mu zajistila tento klidný přístav odpočinku pro podzim života. Vyprávěl tehdy o tom: "Naše máma si z ničeho nic zajela domů do Klenčí. Vrátila se celá šťastná, že si tam koupila dům. Na můj dotaz, proč to dělala, odpověděla: "Dyť přece budeš domů chlapče".

Ano, odešel domů, odešel tam, kde měl zapuštěny hluboko kořeny, kde znal každý kámen, kde miloval prostou krásu posvěcenou historií. Ten požehnaný kraj obhlížel ze svých milovaných výhledů. Tam vodil své hosty, aby se s nimi podělil o všechnu tu krásu a pastvu pro oči i srdce, prostřenou na režném ubrusu dozrávajících polí, ohraničeném modravým vlnovitým šumavských hvozdů. V milovaném Klenčí v kruhu přátel nerušeně dotvářel celoživotní požehnané dílo. Měl stálý styk s prostým lidem. Láska k pohádkám pronásledovala ho stále. Po nedělních bohoslužbách přicházeli k němu venkované na kus řeči a hlavně přinášeli poklady národní poesie, hlavně pohádek. Z té přebohaté žně vybíral ty, které ještě nebyly nikde uveřejněny. Libozvučnou hudbou chodského nářečí hostil pak jimi své nejmenší čtenáře. Sem patří i historie s jeho "babou hrnčenou". Zvěčnil ji ve svých "Mžikovských obrázcích" v cyklu "Báby". Celou její historii líčí spis. Šach ve své, výše uvedené vzpomínkové knize na Baara.

V kostce zní asi takto: Sedmdesátiletá stařenka, podomní obchodnice s hrnčířskými výrobky urazila c.k. veličenstvo císaře Franz Josefa a seděla za to rok v kriminále. Vrchní soudní rada Bouček z Prahy, ujal se babky, pořádal pro ni sbírky u pražských stolních společností a zasílal jí peněžité podpory i šatstvo. Pokaždé přišla k Baarovi, aby jí sesumíroval a napsal poděkování tomu hodnému pánovi do Prahy, které ona sama podpisovala třemi křížky.

Ukázka jednoho dopisu uvedeného J. Šachem:

"Vysoce vážený pane rado! Šlechtný dobrodinče náš! Mnohonůžstvíkrát Jim vzkazujeme zaplat' Pánbů za to, že na nás nezapomínají a vědomost jim dáváme, co šhecko sme dostali:

Vod pivovarský chasy u Fleků	150 Kč
vod vlastenecký chásky	100 Kč
vod pana presidenta	200 Kč.
vod toho našeho spolku propuštěnejch trestanců taky	200 Kč

Jenom si to spočtou, co je to peněz, ha jakýho veselýho Ježíška budeme zase mít!

Ešče jednou zaplať pánbů ha chčestí, zdraví v novým roce Jim i milostpaničce i slečinkám ha mladými pánovi z gruntu srce vinčuje
stará Štefanička z Klenčí.

Také její sekretář osměluje se připojit k jejím díkům a gratulací.

Váš J.Š. Baar

v Klenčí 22. XII. 1923.

Jeden těžký stín dolehl tu na jeho duši. Byl to spor o přidělení trhanovských lesů městu Domažlicům. Několikrát se o tom v dopisech zmiňoval. Jednou otec přijel do Prahy a z elektriky uviděl pestrou skupinu Chodů s Baarem v čele. Klobouk měl posazený do týla, živě rozkládal rukama. Vedle něj kráčeli dva urostlí Chodové jako tělesná stráž. Otec vystoupil z elektriky a vrátil se průvodu vstříc. To bylo radosti z náhodného setkání. Pan farář vykládal, že vede chodskou rebelii za ty "zatracené lesy", které jim všem pijí krev. Otce zval opět srdečně na návštěvu do své chalupy.

Přes všechny nesnáze, které ani tam doma ho neminuly, prožíval svůj podzim života s uspokojeným pohledem na hluboce zoranou celoživotní brázdu. V literárních kruzích byl uznáván a ctěn.

Jeho díla: "Poslední soud", "Holoubek" a "Chodské pohádky" byly poctěny cenou Akademie věd. "Paní komisarka" literární cenou Třebízského. Další cena Akademie věd měla být udělena knize "Osmáčtyřicátníci", ale než došlo ke konečnému rozhodnutí, zemřel.

Sám si nejvíce vážil "Paní komisarky". Po celých 14 let sháněl materiál ke své trilogii. Měl štěstí, že ještě zachytil pamětníky, kteří se s B.Němcovou na Chodsku stýkali. V její duchovní společnosti žil mnoho let a sbíral kámen ke kamení pro vybudování nesmrtelného pomníku krásné paní - mučednici smutné.

Co líbezné krásy mohlo ještě rozeslat do světa jeho mistrovské pero, nebýt osudného dne 25. X. 1925, kdy vypadlo z jeho ztuhlé ruky naposled.

Ráno při vstávání se mu udělalo nevolno a než přišla lékařská pomoc, vydechl naposled v 56 letech.

Jako žhavý blesk proklála bolest nad jeho odchodem každé věrné srdce jeho čtenářů, přátel a ctitelů.

Pohřeb měl královský. Davy, davy a zase nepřehledné davy prokvetlé krásou chodských krojů přišly se s ním rozloučit.

Při nedávném pohřbu chodského praporčíka Přibka z Dražinova zaznamenal J. Šach ve své vzpomínkové knize Baarova slova, která při té příležitosti pronesl : "To nebyl žádný pohřeb chodského praporečnicka. Kdybych já zemřel a nepřišly mi na pohřeb družičky a chodské kroje, vstal bych z té rakve a všem vám vynadal! Potom bych si zas lehl a dal se pochovat." Nemusel plnit tento příslib. Tolik krojů pohromadě snad od té doby Chodsko nevidělo a neuvidí snad už nikdy, ani tolik upřímných slz svých krajanů jako tehdy, když v smutném podzimním dni pochovávali svého chodského krále.

Jeho pomník na Výhledech zdobí úvodní slova k "Paní komisarce", vrytá do kamenů přivezených sem z míst jeho působení.

"Pane Bože! Všechny struny v srdci mém už popraskaly, jediná mi zbyla. Dej, abych směl na ní zahrát píseň o lásce k této tvrdé kamenité zemi!"

K R T E Ň S K Ý Z V O N

Před svatynkou na Krtni pod Chrástany, která zářila do kraje na konci bělohorské pláně jako bílý vykřičník, sedával rád ořešský kaplan. Psával si tu svá kázání, povídky a zápisy do velké kroniky. Naslouchával v zadumaní písni krtenských zvonů. Naslouchával písni kraje.

Náhle, jako bleskem vzplanula válka. Na zažloutlých listech farní kroniky, do níž můžete nahlédnout v okresním archivu Prahy-západ, se o těch dnech dočtete.

"Dnes, 8. srpna, roku 1914 ráno o půl jedenácté, seřadili se všichni zdejší vojáci, koně i vozy na panském poli mezi Zbuzany a Ořechem. Kdejaká květina v Ořechu, všechny jsme jim dali. Ozdobili jimi sebe, koně i vozy a pak přes Slivenec odjeli do Prahy na Smíchovské nádraží, odkud je odvezou na bojiště. Byli to většinou už ženatí muži, otcové rodin, kteří táhnou do války neradi, proti své vůli. Když zvonilo klekání, pouze tři smekli a uklonili se - Němci. Z Čechů mnozí mluvili rouhavě a nestoudně, chovali se netečně a lhostejně." Chápali nesmyslnost války.

A po měsících zoufalých nejistot a marného čekání na každou zprávu z bojiště, se vraceli. Skládali je na nosítkách k slzavé radosti rodin. Čím déle trvala válka, tím rychleji se šířil hlad. Nebylo nikoho, kdo by obdělal pole a povinné dávky byly neúnosně vysoké. Událost za událostí, ránu za ranou poctivě zapisoval ořešský kaplan a mezi listy kroniky ukládal jako dokumentaci potravinové lístky, nejružnější vyhlášky a prohlášení, neodolatelné zdravotní články, jejichž autoři přesvědčivě horlili proti požívání masa, cukru a mouky, místo přemíry moučných jídel vřele doporučovali mléko a zeleninu, hlásali jakýsi "moderní" úsporný systém stravování. Obšírně se rozepisovali o "racionálním krmení" dobytka. Někdy se v knězi probudil hospodář - a tu doprovázel text jadrnými podmínkami. -

Den za dnem, měsíc za měsícem, rok za rokem. -- Dne šestého prosince 1917: -- Ten letošní Mikuláš nebyl dobrý kmet, který obdarovává -- ten letošní Mikuláš bral. Jaká absurdita světce! Bral na místě nejcitlivějším a dopouštěl se svatokrádeže. Vzal zvon z krteňské svatyně.

Ořešský kaplan neviděl pro slzy, když psal kázání, kterým se chtěl rozloučit s prastarým přítelem. A což teprve, když v kostele kázal! --

Byl to prý zvon "neobyčejně krásný -- lahodného zvuku." Na svém plášti nesl bohaté figurální ozdoby a nápisy. Hned pod korunou se vinul asi 3 cm široký pásek a pod ním, ve dvou řádcích český nápis: "Tento zvon jest nákladem záduší slit k svatému Janu na Krteň za správy Kryštofa Kebřta ze Střebonic, Jiříka Kotmela z Chrástčan, Simona Chabského, a Vondřeje Kozáka z Jinočan, starších vosadních r. 1669".

"Pro tento nápis", kázal pan kaplan, "byl nám ten zvon tak nevýslovně milý". Kus zdejší historie, jména předků nesl na svém plášti a když se rozezvučel -- tu jeho hlasem k nám mluvili -- volal Kryštof Kebřt z Třebonic, Jiřík Kotmel z Chrástčan, Ondřej Kozák z Jinočan, Simon Chabský. "Z každé přifařené obce volal ke svým rodákům jeden jejich jistě vzácný a vážený soused. 248 roků mluvili, až dnes umlkly navždy."

V seznamu requirovaných zvonů obdržel krteňský číslo 1716. Vážil 280 kg. Byl přetaven na nesmyslná děla a náboje.

"Zbyl nám však ještě poslední zvon" -- pozdvihl pan kaplan rozechvělý hlas -- "Ten nechť nám připomene, že Krteň přežila už horší časy. Že přetrpěla války husitské, válku třicetiletou a sedmiletou a že s námi přetrpí i všechny hrůzy této vojny a zůstane stát na své výspě neochvějně ke slávě českého národa, pro útěchu nám i budoucím."

Z kroniky J. Simona Baara, kaplana v Ořechu

Oldřich Blažek

J. Š. B A A R N A S M Í C H O V S K U

Otištěno v programu slavností, pořádaných u příležitosti
odhalení Baarovy desky v Ořechu dne 1.května 1938

Když před dvanácti roky, v podzimní den se rozletěla naší vlastí zpráva o náhlé smrti spisovatele Jindřicha Šimona Baara, bylo smutno všem, kteří rádi čítali v jeho knihách, posvěcených láskou k našemu lidu a naší zemi, ale nejtížeji a s pláčem přijali smutnou zprávu ti, kdo osobně znali ušlechtilého toho kněze, kdo slýchali jeho vzletná kázání, kdo k němu chodili do školy, kdo přicházeli k němu důvěrně se svými starostmi, skrytými před světem v záhybech svých srdcí.

Ještě dnes ohlížejí se po něm Chodové, jako vojsko za padlým vůdcem a často a rádi vzpomínají na něho i na Smíchovsku - v Únětčích, kde Baar působil jeden a půl roku (1897 - 1899), a zejména osadníci ořešské farnosti, kde byl kratší dobu kaplanem (1895 - 1897), a později plné desetiletí (1909 - 1919) farářem.

Baar byl u nás na Smíchovsku vážen nejen proto, že patřil mezi naše nejvýraznější literární postavy, nejen proto, že za jeho působení v Ořechu vyšly některé z jeho nejlepších prací, jako na př. Poslední soud, velkolepé umělecké dílo, poctěné cenou České akademie, nebo Skřivánek, bystře a věrně vystihující duši českého sedláka, dále vystěhovalecký román K Bohu a řada jiných románů a povídek ze života lidí a přírody, jejíž mluvu Baar uměl vyposlouchat, ale hlavně byl oblíben jako plamenný temperamentní řečník. Na jeho kázání chodívali lidé z nejširšího okolí - i z Prahy přijížděli Baarovi ctitelé, poslechnout si kazatele, který tolik dovedl strhovat zástupy. Jeho mluva plynula prudce jako bystřina, slovo za slovem následovalo v rychlém, vzrušeném toku a jeho hlas zachvíval dušemi jako bouře ...

Baar dovedl rozechvět i nejlhostejnější povahy, i nejzamklejší struny lidského nitra. Byl řečníkem, jemuž nebylo rovno. V roce 1912 na eucharistickém kongresu ve Vídni v kostele na Rennwegu uchvátil svým kázáním tak mocně, že celý kostel mu chvílemi tleskal jako v divadle...

Některým jeho kázáním ve světové válce bylo nasloucháno se zatajeným dechem, a je zrovna zázrakem, že pro některé prudké výroky proti Vídni, vyhnul se zatčení. Na ořešské kazatelně s bystrozrakem přímo pro-rockým rýsoval budoucnost našeho národa a nebál se vyslovit nad habsburským trůnem nejostřejší soud.

Když jednou volal z kazatelny, že rakouská říše zanikne, když mluvil o jitřence svobody, která vyjde nad českou zemí, když volal k svatému Václavu, aby stál v rozhodující chvíli u svého lidu, snad všichni lidé v kostele se rozplakali.

Měli jsme Baara všichni rádi. Naši úctu nezískával si jenom svým jménem, ozdobeným literárními vavříny, nejen pověstí znamenitého řečníka, ale i svou přímou a šlechetnou povahou a svým bezúhonným životem. Nejvíce pak byl oblíben u nás, kteří jsme byli jeho žáky. Baar byl svědomitým učitelem, jenž vyučování udržoval na značně vysoké úrovni. Vedl nás vždy k tomu, abychom svůj život vyplnili prací milou Bohu a prospěšnou národu a vlasti.

Snad nikdy nebylo v ořešském kostele tolik smutno jako v arpnové neděli v roce 1919, kdy se Baar loučil se svými osadníky, když rozjímal o nejsmutnějším slově ve slovníku, o slově "poslední". Tenkrát jeho slova byla zastřena slzami, když volal: "Již nikdy pod klenbou tohoto chrámu se s vámi nesetkám. Hlas otců mých, hlas dědů mých mě volá..."

Baar byl v Ořechu rád, ale jeho touha po rodném kraji byla příliš mocná. Když před svým odjezdem se přišel rozloučit s některými známými, loučení bylo leckde těžké. A tenkrát Baar v jedné rodině řekl: "Neplačte. Když moje máma umírala, povídala mi: - Vidím veliký lán žita, nebuď tu -. A s tím zhasla." Baar si to vykládal jako pokyn k návratu do kraje svých předků - poslechl vnitřního hlasu, vrátil se do ráje svého mládí a svých snů, ale, bohužel, jen na několik málo let.

Příliš brzo odešel do království mrtvých, příliš brzo ztuhla ruka, která žehnávala národu.

Léta už spí na klenečském hřbitově svůj věčný nekonečný sen "nekoruhovaný chodský král"... Ale národ na něho nezapomíná, ctí ho a bude ho ctít i v budoucnu, bude ho vždy vděčně vzpomínat pro jeho velikou lásku k domovině a vlasti.

Oldřich Blažek

Ř E Č P Ř I O D H A L E N Í
O B N O V E N Ě H O B A A R O V A P O M N Í K U
v K l e n ě í 5. 7. 1947

Přicházím na slavné historické Chodsko z Ořechu na Smíchovsku, kde Jindřich Šimon Baar byl zprvu dva roky kaplanem a později deset let farářem, a přináším sem, Na Výhledy, k Baarovu obnovenému pomníku hrst vzpomínek na jeho působení v našem kraji.

Baar byl u nás vážen nejen pro své literární dílo, ale i pro své krásné lidské vlastnosti, pro svou citlivost, která jako jemný pyl pokrývala všechno jeho konání, pro svou lásku k dětem, a především byl oblíben jako věhlasný kazatel, jehož řečnické schopnosti byly stejně veliké a vynikající jako jeho nadání spisovatelské.

Když se postavil na kazatelně a vzpřímil svou vysokou, hrdou postavu a rozohnil se, tu se nám zdálo, že zrovna dýcháme v rytmu jeho vzrušených slov, která plynula v rychlém toku a uchvacovala jako bouře, zejména mladé vnímavé duše.

Naslouchávali jsme jeho úvahám se zrychleným srdcem. Povznášel mysl svých posluchačů, když mluvil o víře, strhoval je, když do jejich srdcí vléval široký proud vlasteneckého citu, okouzloval je vždy a všude svou řečí, která byla ozdobná, plamenná a vzletná.

Svá kázání proplétal často vhodnými citáty filosofů a verši básníků, posbíranými po všech nivách krásné literatury.

Když jednou volal s kazatelny, že stát rakousko - uherský zanikne, když mluvil o jitřence svobody, která vyjde nad českou zemí, když vzýval sv. Václava, aby stál v rozhodující chvíli u svého národa, mnozí lidé tenkrát v kostele hlasitě zavzlykali.

Ve svém překrásném románu "Jan Cimbura" líčí Baar okamžiky, kdy staříčkový, skoro devadesátiletý jihočeský sedlák se dal dovézt na pole, které míval rád, a tam vzpomínal, jak tu síval pšenici, jak vzházela, jak přezimovala.

V myšlenkách sledoval všechnu svou polní práci, podzimní i jarní, setí i dobu žní.

A na zpáteční cestě, když dojeli na vršek, odkud byla vyhlídka na rodný kraj, dal stařeček zastavit vůz, poklekl na něm a rozplakal se :

"Rodný můj kraji, - slavný a pěkný - vidím tě dnes naposled. ... Loučím se s tvými vrchy a lesy, s tvými vodami a zemí, s lidmi i zvířaty, se vším všudy. Jako jsi nás živil, živ i naše děti, prodat se nedej a na-ším zůstávej až na věky věkův amen."

Když se Baar r. 1919 loučil s ořešskou osadou, bylo mu asi právě tak jako Cimburovi při jeho loučení s rodným krajem.

Také on se díval s rozechvělým srdcem na své osadníky, vzpomínal na všechnu práci, kterou tu vykonal a naposled se rozhlížel po zástupu, jehož duše mu byla polem, které po léta pilně, svědomitě a s láskou vzdělával.

Tenkráté Baar, veliký, statný a mužný Chod, podlehl - jako ten je-ho Cimbura - mocnému dojetí, při svém loučení se rozplakal a zlomeným hlasem volal :

"Již nikdy, nikdy mě neuslyšíte mluvit s tohoto místa - již nikdy."

A pak pokračoval asi takto :

"Když vadnou růže v dechu podzimních dnů, když jižní kraje volají od nás hejna vlaštovek na sklonku léta, když večer slunce ustupuje hvěz-dám, bývá nám teskno. Ale v tom smutku prosvítá naděje, že na jaře roz-kvetou zase nové květy a vlaštovky se opět vrátí a po noci že přijde za-se svítání. Já však již pod klenbou tohoto chrámu se s vámi - jako váš farář - nikdy nesetkám."

Hlas rodného kraje, hlas otců mých, hlas dědů mých mě volá..."

Když za několik roků po svém odchodu z Ořechu Baar v Klenčí zemřel, těžko se s ním loučilo rodné Chodsko.

Bolestně nad jeho rakví si posteskl Tomáš Kozina, že zaplakal celý kraj.

Ale nebylo to jenom Chodsko, na které se snesl stín žalu. Zaplaka-li také osadníci ořešské farnosti, zaplakal i náš kraj, když se v teskné předdušičkové době r. 1925 rozkýval na věži kostela v Ořechu zvon a volal do celého kraje bolestnou novinu, že Jindřich Šimon Baar již nežije...

Smrt básníka Kozinova lidu neubrala nic na velikosti jeho literárního díla, které zůstalo zachováno budoucím generacím - co však s Baarem navždy odešlo, co odešlo nenávratně, co je navždy ztraceno, je jeho řečnické umění, jeho hlas, který dojímал i nejlhostejnější povahy a rozechvíval i nejzamlklejší struny jejich srdcí.

Na krásu jeho slova, na jeho mluvu, která plynula jako bystřina, a na kouzlo jeho dramaticky vzrušených kázání má živé vzpomínky již jenom neveliký, rok od roku řídnoucí počet jeho bývalých posluchačů.

Na Baara jsme v našem kraji vzpomínali zejména v chmurných dnech druhé světové války. Připomínali jsme si jeho úvahy o spravedlnosti dějin a nacházeli jsme útěchu zvláště v jeho slovech pronesených v první světové válce : "Ale nadejde naše Veliká noc, ve které spadnou řetězy s rukou našich, nás spící udeří anděl svobody do boku a řekne : Vstaň rychle..."

Na mysli nám zatanula často i slova zástupce Chodů, který v osudném roce 1938 při odhalení Baarovy desky v Ořechu s pohnutím volal :

"Jindřichu Šimone Baare, shlédni na nás s nebes výše a vypros nám u Boha, vypros nám pokoj a mír..."

Kdykoli u nás na Baara vzpomínáme, myslíme i na jeho rodné Klenčí - v myšlenkách putujeme ke hrobu, kde spí svůj věčný spánek "nekorunovaný chodský král" i na Výhledy, kde stával a nyní opět stojí jeho pomník.

Dnes celý náš kraj děkuje ze srdce všem, kdo se o obnovení tohoto pomníku zasloužili, neboť Baarova památka je drahá nejen Chodům, ale i nám.

V Ořechu a ve všech okolních vesnicích na Baara nezapomínáme - nemůžeme na něho zapomenout, poněvadž jsme ho měli příliš rádi; vzpomínky na něho planou v našich srdcích jako věčné neuhasínající světlo "viděné i tmou přivřených očí".

V Ý P I S Y   Z   O Ř E Š Š K É   F A R N Í   K R O N I K Y
v e d e n é   J i n d ř i c h e m   Š i m o n e m   B a a r e m

v   l é t e c h   1 9 0 9   -   1 9 1 9   z p r a c o v a l a   B . H o f m e i s t e r o v á   -   Č e r n á

V Ořechu u Prahy působil Baar nejdříve jako kaplan, později jako farář. Zajímavá je jeho vlastnoručně psaná kronika, kde vedle běžných zápisů zachycuje i důležité události mimo okruh duchovní správy. Tak na př. zajímavě líčí tehdejší velikou událost, objevení se Haeleyovy komety. Ve válečném období zaznamenává události, jak se odrážely v životě lidí jeho farnosti. Do kroniky vlepil množství válečných tiskovin, jako různá nařízení, zákazy, výzvy, potravinové lístky a j. Též dvě útlé knížečky jeho básniček k jesličkovým slavnostem "Bolestné vánoce", "Radostné vánoce", dále všechna čísla "Farního věstníku", jejichž autorem je Baar, konečně řeč při loučení s krtenskými zvony, které patřily starobylému historickému kostelíčku na Krtni, jež nejvíce miloval ze všech tří, náležejících k jeho farnosti.

K r o n i k a   j e   u l o ž e n a   v   a r c h i v u   o k r e -
s u   P r a h a - z á p a d   v   P r a z e   2,   v   P o d s k a l s k é
u l i c i   v   b u d o v ě   O N V .

Začíná na str. 206, obsahuje 84 hustě psaných stran a podchycuje období v letech 1909 - 1919. Z obsáhlého materiálu vyjímáme ukázkově jen některé zajímavosti. Soustředíme se hlavně na záznamy místního významu a vynecháme stati týkající se duchovní správy a stati všeobecného charakteru.

"1909 - Od 1. července byl ustanoven farářem zdejším těchto řádků pisatel Jindřich Šimon Baar, dosavadní farář v Klobukách. Na osadu se přistěhoval 3. VII. a téhož dne byl instalován vdp. Aug. Krčmářem farářem ve Stodůlkách a sekretářem libočkého vikariátu."

"1910 - Haeleyova kometa u nás posledně viditelná 1835, zjevila se po 75 letech na obzoru a zavadala příčinu k nejdobrodružnějším pověstem. Hvězdáři tvrdili, že země naše projde ohonem této komety a srážka ta bude pro nás osudnou, ježto ohon ten jest prý naplněn prudce jedovatými parami

kyanovodíkovými. Jakmile ohon ten jako plášť zahalí zemi, že nutno otráveno bude veškeré živočišstvo a tím nastane i konec plemene lidského. Panika zmocnila se i lidí inteligentních, kteří opatřovali si balonky s kyslíkem naplněné. Dne 21. V. země skutečně prošla chvostem komety bez nejmenšího úrazu neb pohromy. Bankrot vědy! Kometu nejjasněji bylo pozorovat ve dnech 22. - 26. května na západním nebi a sice večer po západu slunce do 9. hod. Zjev nebyl nijak nápadný, jevila se jako malá mdlá hvězdička druhé velikosti z níž kolmo nahoru rostl ohon 2m dlouhý. Z fary pozorována byla nad Dobříší, pohybovala se ke Zbuzanům a nad Hořelicemi zapadla."

1911 -- Statistika je podána velmi přesně, neuvádíme doslovné znění, pouze konečnou cifru sčítání lidu a počet negramotných z obcí farní osady ořešské, k níž náležely obce: Ořech, Zmrzlík, Zadní Kopanina, Zbuzany, Jinočany, Chrástany, Mírešice, Třebonice, Chaby, Řeporyje, Ohrada Velká, Opatřilka, Nová Ves. V těchto osadách bylo napočítáno 4416 osob z nich 137 negramotných. V celém Českém Království napočítáno 6,773 547 osob.

1912 -- Zatmění slunce. Ve středu dne 17. dubna bylo zde vidět zvláštní a řídký úkaz zatmění slunce. Obloha byla po celý den jasná, takže bylo možno oblohu bez překážek pozorovat. Ve 12. hod. 7 min. v poledne začal měsíc v dolní polovině vpravo zakrývat slunce. Od 1/2 12 bylo zatemnění skoro úplné, pouze úzký srpek - asi 1/10 sluneční desky svítil, stín rozložil se krajem, teplota klesla, citelný chlad zavládl kolem, až kol 3/4 na 3 hod. slunce opět zazářilo v celé kráse a velebě.

1913 -- Válka balkánské. Počátkem října vypověděla na Balkáně Černá Hora válku Turecku. K statečným Černohorcům připojili se Bulhaři, Srbové, Řekové, aby konečně zahnali Turka z Evropy do Malé Asie. Veškerý vývoz se zastavil do zemí balkánských, továrny nepracovaly, zlaté peníze zmizely z oběhu, úroková míra stoupla, stavební ruch přestal, četné závody ohlásily úpadek, takže naše škoda hospodářská způsobená tou válkou sahá do miliard. Tyto neutěšené poměry pocítil český národ a s ním naše osada. Tak na př. v Řeporyjích úplně zastavena výroba cihel, vápna, v kladenských hutích omezena výroba železa a nezaměstnané dělnictvo vydáno na pospas bídě a nouzi. Naprav to Bůh!

1914 - Stávka typografů v celé říši Rakousko - Uherské vypukla 20. prosince 1913, stávka sazečů ve všech knihtiskárnách k vůli zvýšení mzdy a zkrácení pracovní doby. Stav trval do 1. II. 1914 a po celou dobu se netiskly ani knihy, noviny jen v omezeném množství a rozsahu.

Neuvádíme nesmírně podrobné vyličení sarajevského atentátu a vypuknutí světové války.

"V Ořechu mobilisační rozkaz přilepen na rozích a jednotliví záložníci dostali rozkaz, aby během 24 hodin nastoupili u svých pluků. Z Ořechu odešlo v pondělí 35, ze Řeporyj 90, ze Zbuzan 10, z Jinočan 40, z Třebonic 30, z Chráštan 18 mužů.

Dnes v úterý 4. VIII. měli rolníci nařizeno jet na tak zv. příprěž do vojenských skladišť do Dejvic. Ze Řeporyj jelo 10 párů koní s fasunký. Zpět se nevrátil ani jeden. Pouze kočové přinesli hospodářům poukaz na peněžitý obnos za koně, vůz a postroj.

Dnes 30. VIII. slavila se poutní slavnost farního chrámu v Ořechu. Jaká to smutná pouť proti jiným rokům. Přijel jediný cukrář a jeden majitel houpaček, kteří "oživovali" náves. V hostinci ticho, žádná hudba ani tanec. Všichni vzpomínají na své vzdálené muže, syny, bratry na bojišti v Haliči, kde dle novin už od 26. srpna zuří kolem Lvova bitva s Rusy.

Ve výkladních skříních a veřejných místnostech nesmí být špendlíky s praporečky označován postup vojsk, patrně proto, že armáda prohrává.

8. srpna v 1/2 11 h. seřadili se všichni zdejší vojáci, koně a vozy na panském poli mezi Zbuzany a Ořechem. Kdejaká květina v Ořechu, všechny jsme jim dali, ozdobili jimi sebe, koně a vozy a přes Slivenec jeli do Prahy na Smíchovské nádraží a odtud přímo na bojiště. Byli to většinou ženatí muži, otcové rodin, kteří táhli neradi, proti své vůli. Vojáci byli osmá setnina dělostřeleckého pluku, měli 26 muničních vozů.

8. září. Včera večer v 8 h. přijel na řeporyjské nádraží ohromný vlak s prvními 460 raněnými z bitvy u Lublína v Ruském Polsku. Zdrželi se do 11 h. Událost oznámena hasičskými signály občanstvu, za krátkou chvíli naplnilo se nádraží lidmi, kteří raněným podávali kávu, chléb, vejce, uzeniny, doutníky. Leželi ve vagonech pro dobytek na tence nastlané slámě. V 11 h. odjeli nemocní do Mostu, kde je ubytovali v nemocnici.

Ježto je stále citelnější nedostatek drobných peněz, rozhodla se Rakousko - uherská banka se svolením vlády vydat papírové dvoukoruny.

Pár volů koupených v těchto dnech na trhu v Berouně stálo neslýchanou cenu 1400 K. Za normálních dob byla cena páru nejvýš 800 K.

2. listopad, den Dušiček byl letos neobyčejně tklivý, neboť na tichém hřbitůvku našem mimovolně každý vzpomínal na ohromné hřbitovy, které se táhnou na bojištích celé Evropy.

Ruská armáda vydala tištěné provolání "Výzva k Slovanům rakouským". Dnes úřady upozornily, kdo by rozšiřoval tyto letáky, nebo je přechovával, ba i ten, kdo mlčky přihlíží k jejich rozšiřování a pachatele neudá úřadům, dopouští se zločinu velezrady a byl by smrtí potrestán.

20. listopadu všem školám dodána šedivá vlna a dívky pod dozorem industriálních učitelek musí plést nátepníčky, ponožky, rukavice, kukly, hoši dělají cupaninu.

Na letošní Štědrý večer bude dlouho v osadě vzpomínáno. Není na osadě takřka rodiny, aby některý člen nebo příbuzný nedlel v šiku bitevním. Z celé armády nedostal na vánoce dovolenou, aby se mohl podívat domů žádný voják - také se nezdařila snaha papeže Benedikta XV., vyjednat pro tuto noc a den příměří mezi válčícími stranami. A tak do hlaholu vánočních zvonní mísí se dělové rány a mezi radostné zpěvy vánoční zapadá hvizdot granátů, šrapnelů, rachot pušek, nářek a pláč raněných a umírajících. Dnes, když zpíváme "Pokoj lidem dobré vůle", působí to na člověka přímo příšerně. Venku padá sníh a milosrdně přikrývá blátivé cesty a zčernalá pole.

Konec roku, na který bude v dějinách vzpomínáno. Silvestr poslední den v roce býval jindy dnem všeobecného veselí. Hostince bývaly naplněny, hudba a zpěv ozývaly se až do ranních hodin. Letos všude ticho a smutno, každý vzpomíná na vojáky ve válečném poli a nikomu při tom není do smíchu.

1915 - Dnes 1. ledna přišlo do chrámu na ranní služby boží nevídané množství lidí, které se do kostela vejít nemohlo a tísnilo se před vchodem chrámu. Všechny tam vedlo přání, aby v nastávajícím roce smiloval se Bůh a vrátil širému světu mír.

Dnešní neděle 11. dubna se stala zavedením chlebových lístků historickou. Naše království se nazývalo vždycky zemí chleba a letos smí každý sníst pouze 200 gr mouky denně a to buď v podobě chleba nebo jiných moučných pokrmů. V 276 českých městech v čele s Prahou vydávají se dnes poprvé

týdenní výkazné lístky na chleba a mouku bez kterých nikdo ani v krámu, ani v hostinci nedostane koupit ani mouku, ani chléb. Těmto lístkům se říká chleбенky.

Místodržitelství české vydalo pro celé království oběžník ve kterém poučuje, jak se má v domácnostech šetřit, úsporně vařit, používat místo mouky zeleninu, žít střídně a skromně. Ve školách musel být čten a dospělejší žáci museli o tom vypracovat doma úkol.

Venkov dosud chleбенek je ušetřen, ale jedeme-li do Prahy, musíme si svůj kousek chleba vzít s sebou, neboť bez chleбенky nikdo nikomu ho prodat nesmí. Hlad i na venkově roste. Chleba se peče čím dál tím horší kvality, menší a dražší. Míchá se do něho všechno možné, kukuřice, brambory, mouka ze svinšského bobu, černá mouka, kterou jindy vepře krmili a tak tím "boží dárek" často ani na chléb nevypadá, ale přece je on tak velká nouze, že pekaři nestačí péci. Dřív na př. pekař v Ořechu Fr. Fiala chléb rozvážel po okolních vesnicích, dnes už ráno ve 4 hod. před zavřeným krámem stojí zástup lidí až z Nučic a z Tachlovic a když o půl 6 h. ranní má pečeno a otevře, lidé mu chléb rozeberou ještě teplý a za 1/4 h. má krám prázdný. Kdo může, kupuje si mouku a peče chléb doma v troubě. Činíme tak i na faře.

Dnes odpoledne 14. dubna přijelo na nádraží v Dušníkách z Uher přes Prahu asi 500 polských židů z Haliče. Na rozkaz c.k. okresního hejtmana na Kladně bylo z nich 50 ubytováno v Jinočanech a 70 v Chrástanech v těch místnostech, odkud museli odjet katoličtí Poláci do baráků v Choči. Tuto změnu obyvatelé nesou těžce, neboť s dřívějšími exulanty se lehce domluvili, kdežto nynější mluví nejraději německy, jako ortodoxní židé štítí se nádob, lžic, šatů, také jídla křesťanů, vystupují drze a pánovitě, takže přátelství a lásky našeho lidu získat nemohou.

21. IV. K výrobě děl a nábojů, této strašlivé potrawy válečné je třeba i takových kovů, které se k nám z ciziny dovážejí. Jenžto tento dovoz úplně teď přestal, nařízena je dobrovolná sbírka těchto kovů, kterou po celé říši tento týden provádějí školní děti. I po naší osadě chodily děti s tornou na zádech a v ní místo knížek a pouzdra rachotily rozlámané svícní, staré kliky, i jiné nepotřebné kousky mosaze, mědi a cínu.

26. IV. Až dosud prodáván chléb a mouka na chleбенky ve městech. Počínaje dneškem jsou zavedeny "chlebové knížky" všude.

12. V. Smrt je v pravdě nenasytná. Nemá dost kořisti na válečných polích, ale rdousí i doma bytosti nám nejdražší. Tak v pátek 7. V. umřela mi zde na faře moje matka Anna Baarová. Umřela po krátké nemoci sešlostí věkem ve stáří 78 roků. O kanovnícké visitaci, kterou zde 27. a 28. dubna vikář Dr Horský konal, ležela teprve 2 dny a vyslovila přání, abych ji zaopatřil sv. svátostmi. Slabosti rychle přibývalo, takže v pátek 30. dubna večer udělil jsem matce sám poslední pomazání. Právě po týdnu v pátek odpoledne, když velký zvon na věži počal zvonit památku smrti Páně, procitla ze spánku a povídá mi: " Zvoní, musíme se modlit." Chtěla sepnout ruce, ale slabostí nemohla, sepnal jsem jí je i křížek udělal a než zvon dozvonil, přestala dýchat. V neděli 9. V. ve 4 hod. po zdejším výkropu ohromný zástup osadníků vyprovázal nás cestou k Řeporyjím, kde mrtvola matky na nádraží byla uložena do vagonu a večer v 7 h. odjel jsem s ní osobním vlakem do Klenčí, kde v pondělí 10. V. v 9 h. pochoval jsem ji do hrobky k otci a k sestře. Matka vedla mi celkem 16 let domácnost vzorně a svědomitě, zasluhuje tudíž, aby i na tomto místě zmínka o ní se stala.

Příšera hladu čím dál tím více vystupuje na obzor. Dne 28. II. konal se první soupis zásob, dne 4. V. druhý a dnes třetí. Po každém následuje requisice obilí a mouky. Lidem měří 200 gr obilín na den, koním 1 kg na 1 kus. Chléb se peče jen 2x týdně. Sčítání provádějí učitelé.

1. VII. Výroba gránátů ve Zbuzanech č. 35. Ve strojnické dílně Fr. Skály se od 15. dubna vyrábějí t.zv. gránátové čepce na granáty velikosti 10 cm.

6. XII. Zatčení Dr Rašína, Dr. Kramáře. Ph Dr Tomáš Masaryk, který v přítomné době se zdržuje v Londýně, je sesazen ze svého místa na České universitě v Praze.

Sirky, které na krabičkách měly slovanskou trikoloru nesmí se prodávat, pokladničky Ústřední matice školské natřené červeno - modro - bílou barvou nesmějí být v hostincích vyvěšeny.

Zkonfiskovány byly knihy Macharovy, zpěvníky jednot Sokola a 10 vlasteneckých spolků zrušeno.

R. 1916 - 30. dubna zaveden letní čas.

26. VII. Drahota dostupuje netušené výše. Lichva slaví pravé triumfy. Vláda stanovila tak zv. maximální ceny, ale těmi se prodavači

neřídí. Kdo chce něco koupit, musí platit trojnásobnou cenu. Chléb je skoro nepoživatelný. Kdo má peníze, dosazuje, kdo nemá, trpí hlad. Lichva zdá se, jakoby hříchem nebyla.

Ve školách zkonfiskovány čítanky pro jejich slovanský směr. Není do fráze, píše-li se "Čím dál tím hůře v každém ohledu".

15. 10. zřízen úřad pro výživu lidu.

2. 11. Není takřka dne, aby se nedostavil nějaký nedostatek potřebných věcí. S blížící se zimou hlásí se citelná nouze o topivo a světlo. Uhlí vůbec po dráze se nedováží a jen na přímé zakročení u hejtmanství dostane se jeden vagon pro školu nebo pro velkostatek na mlácení parní mlátičkou. Čtverečný metr palivového dříví pak prodává se za 36 K, za dovoz pak nutno platit od 1 páru koní na den 50 K. Stejná bída je o světlo, svíčky a lůj, dále o margarín, máslo a sádlo. V kostele dovoleno při mši sv. rozsvítit 2 svíčky. Dnes o dušičkách nesmělo na hřbitově svítit ani jedno světýlko. Zásoby petroleje všude vyčerpány, v domech večer vládne tma, anebo se svítí po starodávnu loučemi. Rovněž o olej, lín i sirky je hrozná bída a kdo je má, tají se s tím a prodává jen za ceny přemrštěné.

10. 11. K chlebenkám, cukřenkám, kávenkám a moučenkám, (odvozeno od mouky) přibýly poukázky na tuky. Na 1 osobu vyměřeno na týden 120 gr tuku. "Tučenky máme, ale tuky nikde".

22.11. Smrt císaře Františka Josefa I.

1917 - (Rozsáhlý popis rekvisice zvonů v Ořechu, v Řeporyjích a na Krtni uvedený ve Farním věstníku 1.7.1917).

"150 českých spisovatelů zaslalo svazu poslanců tento projev": (projev je nalepen na str. 279., jsou to dvě listiny). Tyto dva dokumenty jsou jitřenkou počátku nové samostatnosti české koruny. Projev spisovatelů podepsal jsem i já, pisatel této kroniky a ježto spisovatelé byli seřazeni abecedně, byl jsem uveden na prvním místě v čele ostatních. Kdybychom se byli opovážili tak hlasitě promluvit ještě před 1/2 rokem, žalář by nás neminul. Časy se mění. Bůh i nejvyšší zlo může proměnit v dobro.

8. 2. Na dnešek za tiché jasné noci klesl teploměr na 23° mrazu, což se během sta let nestalo. Následkem naprostého nedostatku uhlí zastaveno vyučování. V Praze přestaly jezdit pouliční dráhy elektrické, v divadlech a v biografu se nehraje, v domácnostech se svítí svíčkami, petrolej není, brambory nejsou, mouka není. V Motole přicházejí houfy vojáků, Maďaři a

Chorvátí prosí za dveřmi o kousek chleba nebo o chleбенky, kuřivo není, kuřák dostane na týden 250 gr tabáku, neb 2 cigarety, neb 1 doutník. Do obcí se vozí k výživě zmrzlý tuřín nebo brambory, jimiž lidé před válkou opovrhovali. Všeobecné zhroucení - zkáza - konec se blíží.

Prohlídky statků se dějí s drakonickou přísností, ta rozčílila rolnického synka Havluje ze Zmrzlíku, že po vojákově, který našel pytel mouky střílel z revolveru. Byl spoután a odveden, ale brzy propuštěn na svobodu, ježto byl uznán u soudu za nepřičetného.

Letošní vánoční svátky byly smutné nad veškeré lidské pomyšlení. Lidé trpí nejen nedostatečnou výživou, nejen nedostatkem šatstva a obuvi, ale nedostatkem petroleje a uhlí, takže v četných rodinách o těchto svátcích seděli potmě a v zimě. Není to snad následek chudoby nebo nedostatku peněz, naopak peněz je takové množství mezi lidmi, jako dosud nikdy, výdělky jsou, válečné podpory se vyplácejí, ale obchody jsou prázdné, nelze si nic koupiti a ústředny přidělují na lístky tak malé množství všeho, že to k životu nestačí. Od října až po dnešek obdrží každá rodina v Ořechu 1 litr petroleje. Aby v kostele věčné světlo nevyhaslo, sháním petrolej kde mohu a za každou cenu.

1918 - Nálada všude stává se revoluční, jen oficiální katolické kruhy věří, že to Němci vyhrají. Abychom dokázali, že to není přesvědčení našeho českého duchovenstva, napsal jsem do časopisu "Čecha" tento článek. (výstřižek nalepen na str. 115)

"Po pražských ulicích rozhazují letáky, jež varují přijmout jakékoliv sliby vedení. Nabízí se nám rozsáhlá autonomie a korunovace císaře za českého krále. Všichni víme, že je to pozdě, utvrzují nás v přesvědčení, že hodina naší svobody a konec Rakouska neúprosně se blíží.

28. IX. Dnes za ohromné nebývalé účasti sloužil jsem v Ořechu mši sv. za český národ po které se poprvé zpívala hymna "Kde domov můj" "a celý kostel radostí a nadšením a nadějí hlasitě plakal. Čeští poslanci už opustili Vídeň a usnesli se nevejit s vládou v žádné vyjednávání."

(Na str. 116 je vlepena proklamace všeho pracujícího lidu. Rovněž je vlepen "Farní věstník" s podrobným popisem událostí kolem 28. X. 1918.)

"Stojíme na rozhraní času. Nová epocha českých, ba světových dějin počíná. Národní výbor v Praze prohlásil samostatnost českého národa. Vo-
jáci v Praze strhali s čepic "jablíčka" s iniciálami císařova jména, připnuli si slovanské trikolory, zmocnili se sokolského vojenského velitelství, v Praze v Obecním domě u Prašné brány zasedal Národní výbor jako zatímní vláda Čech, Moravy, Slezska, ba snad i Slovenska.

Je konec naší politické bídy, nikoli však bídy hmotné a mravní, která, jak se zdá, ještě potrvá. Je konec lži a pokrytectví. Netřeba se bát, lze mluvit jak srdce cítí, jsme svobodni a buď za to čest a chvála Bohu -
Amen.

Dne 9. a 10. listopadu pořádá se v Ořechu "Oslava vzkříšení národa československého," V sobotu večer řečnil jsem z hasičské "boudy" proměněné v řečniště. V neděli v 10 h. za ohromné účasti všech spolků sloužena "národní mše" při níž zpíváno "Kde domov můj?" a "Hej Slované". Odpoledne na návsi "Tábor lidu". Celý kostel radostí, nadšením a nadějí plakal.

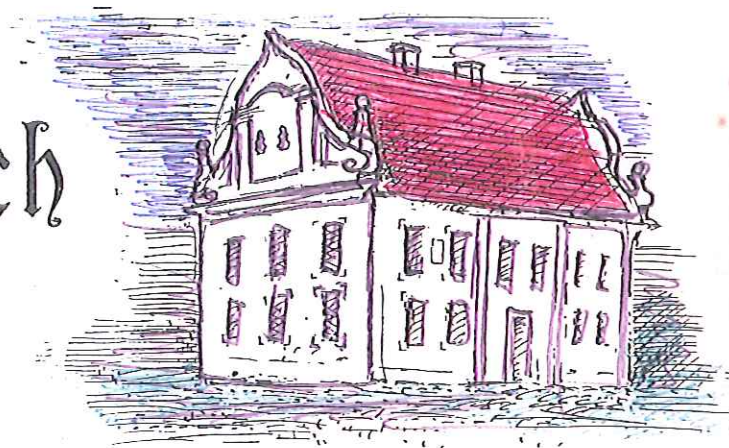

Dřech

Kostel Stětí
sv. Jana
Křtitele

úsobíště kněze a spi-
sovatele J. Š. Baara
*1869 *1925